

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading – Thinking Activity) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading – Thinking Activity) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งเป็นเอกสารและงานวิจัยต่อไปนี้

1. สารระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading – Thinking Activity)
4. แนวคิดเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

สารระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

นับจากที่กระทรวงศึกษาธิการได้ทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงมีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 :

4)

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

จากสมรรถนะทั้ง 5 ข้อมดังกล่าว นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะการงานอาชีพ และเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการกำหนดสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ดังนี้
 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 4)

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้
 ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ
 และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า
 อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดง
 ความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลง
 ของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี
 และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ซึ่งทั้ง 5 สาระ จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพในการจบแต่ละช่วงชั้น สำหรับนักเรียน
 ที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง คนที่ผ่านการศึกษาในช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งมีการกำหนด
 คุณภาพของผู้เรียนไว้ว่าสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 5-6) จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ
 ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับ
 เหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบาย
 จากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสือ
 อย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน

2. มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตามจินตนาการและมีมารยาทในการเขียน

3. เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์และพูดแนะนำหรือพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

4. สกศคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่ายๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

5. เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรอง ที่มีคุณค่าตามความสนใจได้และเมื่อผ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องมีคุณภาพคือ

5.1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ ส่วนวนโวหาร จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่างๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

5.2 มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสกศคำ แต่งประโยคและเขียนข้อความ ตลอดจนเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพ โครงเรื่องและแผนภาพความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่างๆ เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน

5.3 พูดแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดูโฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่างๆ อย่างชัดเจน พูดรายงานหรือประเด็นค้นคว้าจาก การฟัง การดู การสนทนา และพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการดูและพูด

5.4 สกศคำและเข้าใจความหมายของคำ สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต
รู้และเข้าใจ ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค และคำภาษาต่างประเทศ
ในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทร้อยกรอง
ประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11

5.5 เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน
ร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้

เมื่อพิจารณาเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีการกำหนดตัวชี้วัด
และสาระการเรียนรู้แกนกลางไว้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สาระตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สาระ	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. การ อ่าน	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและ บทร้อยกรองได้ถูกต้อง 2. อธิบายความหมายของคำ ประโยค และสำนวนจากเรื่อง ที่อ่าน 3. อ่านเรื่องสั้นๆ ตามเวลาที่กำหนด และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน 4. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น จาก เรื่องที่อ่าน	1. การอ่านออกเสียงและการบอกความหมาย ของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง ที่ประกอบด้วย - คำที่มี ร ล เป็นพยัญชนะต้น - คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มีอักษรนำ - คำประสม - อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน - ประโยคที่มีสำนวนเป็นคำพังเพย สุภาษิต ปริศนาคำทาย และเครื่องหมายวรรคตอน 2. การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ 3. การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น - เรื่องสั้น ๆ - เรื่องเล่าจากประสบการณ์ - นิทานชาดก - บทความ

สาระ	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
2. การเขียน	5. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที้อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบ 6. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที้อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 7. อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที้อ่าน 8. มีมารยาทในการอ่าน 1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด 2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม 3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน 4. เขียนย่อความจากเรื่องสั้นๆ 5. เขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา 6. เขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า 7. เขียนเรื่องตามจินตนาการ 8. มีมารยาทในการเขียน	- บทโฆษณา - งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน - สารคดีและบันเทิงคดี 4. การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน 5. มารยาทในการอ่าน 1. การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย 2. การเขียนสื่อสาร เช่น - คำขวัญ - คำแนะนำ 3. การนำแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดไปพัฒนางานเขียน 4. การเขียนย่อความจากสื่อต่างๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่างๆ ประกาศ จดหมาย คำสอน การเขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา 5. การเขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า 6. การเขียนเรื่องตามจินตนาการ 7. มารยาทในการเขียน

สาระ	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
<p>3. การฟัง การดู และการพูด</p> <p>4. หลักการใช้ภาษาไทย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดู 2. พุดสรุปความจากการฟังและดู 3. พุดแสดงความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู 4. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู 5. รายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา 6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด <ol style="list-style-type: none"> 1. สกัดคำและบอกความหมายของคำในบริบทต่างๆ 2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดู ในชีวิตประจำวัน 2. การจับใจความ และการพุดแสดงความรู้ ความคิดในเรื่องที่ฟังและดูจากสื่อต่างๆ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - เรื่องเล่า - บทความสั้นๆ - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน - โฆษณา - สื่ออิเล็กทรอนิกส์ - เรื่องราวจากบทเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 3. การรายงาน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - การพุดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน - การพุดลำดับเหตุการณ์ 4. มารยาทในการฟัง การดู และการพุด <ol style="list-style-type: none"> 1. คำในแม่ ก กา 2. มาตราตัวสะกด 3. การผันอักษร 4. คำเป็นคำตาย 5. คำพ้อง 6. ชนิดของคำ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - คำนาม - คำสรรพนาม - คำกริยา - คำวิเศษณ์

สาระ	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. ใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ	7. การใช้พจนานุกรม
	4. แต่งประโยคได้ถูกต้องตามหลักภาษา	8. ประโยคสามัญ - ส่วนประกอบของประโยค - ประโยค ๒ ส่วน - ประโยค ๓ ส่วน
	5. แต่งบทร้อยกรองและคำขวัญ	9. กลอนสี่ 10. คำขวัญ
	6. บอกความหมายของสำนวน	11. สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต
5.วรรณคดีและวรรณกรรม	7. เปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาถิ่นได้	12. ภาษาไทยมาตรฐานภาษาถิ่น
	1. ระบุข้อคิดจากนิทานพื้นบ้านหรือนิทานคติธรรม	1. วรรณคดีและวรรณกรรม เช่น - นิทานพื้นบ้าน - นิทานคติธรรม - เพลงพื้นบ้าน - วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนและตามความสนใจ
	2. อธิบายข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง	2. เพลงพื้นบ้าน
	3. ร้องเพลงพื้นบ้าน	3. บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ
	4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่า สาระตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทั้ง 5 สาระ โดยการอ่านจับใจความสำคัญนอกจากจะปรากฏในสาระที่ 1 ที่มีตัวชี้วัดว่าอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น เรื่องสั้น ๆ เรื่องเล่าจากประสบการณ์ นิทานชาดก บทความ บทโฆษณา งานเขียนประเภท โฉมหน้าใจ ขำและเหตุการณ์ประจำวัน สารคดีและบันเทิงคดี แล้วยังแฝงอยู่ในสาระอื่น ๆ เช่น การเขียนย่อความจากสื่อต่างๆ การจับใจความและการพูดแสดงความรู้ ความคิดในเรื่องที่ฟังและดู จากสื่อต่าง ๆ ระบุข้อคิดจากนิทานพื้นบ้านหรือนิทานคติธรรม เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่จำเป็นในการอ่านเรื่องราวต่างๆ เพราะช่วยให้นักเรียนทราบสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการบอก นอกจากนั้น นักเรียนยังสามารถนำทักษะการอ่านจับใจความไปใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้หรือพัฒนาตนเองให้ทันกับวิทยาการใหม่ๆ ที่กำลังเจริญขึ้นมากในทุกสาขาวิชา ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญ ดังนี้

1. ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญ

ผู้เชี่ยวชาญและผู้รู้ด้านการอ่านกล่าวถึงความหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้
 สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 88) ได้ให้ความหมายว่า การอ่านจับใจความ หมายถึง กระบวนการทำความเข้าใจความหมายของคำกลุ่มคำ ประโยค และข้อความสำคัญของเรื่องตลอดจนแนวคิดของเรื่อง

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 45) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความว่า การอ่านจับใจความคือการอ่านเข้าใจเนื้อเรื่องจับใจความสำคัญได้ สามารถสรุปได้ ได้ความรู้จากสิ่งที่อ่าน และสามารถตอบคำถามได้ อีกทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

ผกาศรี เย็นบุตร (2542 : 137) การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น เก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่อง เก็บแนวคิดหรือทัศนคติของผู้เขียน เก็บข้อเท็จจริงหรือความรู้สึกอารมณ์ของผู้เขียน เป็นต้น สาระสำคัญต่างๆ นี้ บางครั้งผู้อ่านก็สามารถจะเห็นได้ชัดเจน เพราะผู้เขียนบอกออกมาตรงๆ แต่บางครั้งผู้อ่านก็ต้องใช้ความสามารถในการอ่านเชิงตีความ หรือการใช้วิจารณ์ญาณ ตลอดจนประสบการณ์ช่วยด้วยจึงจะค้นพบ เพราะผู้เขียนไม่ได้บอกมาตรง ๆ การจับใจความผู้อ่านต้องบอกได้ว่า ประโยคใจความสำคัญ (Topic Sentence) อยู่ที่ใด บอกใจความสำคัญ (Main Idea) ได้ และรู้จักพลความ (Details) ในย่อหน้าได้

พรทิพย์ ตรีสกุลวงษ์ (2544 : 51) กล่าวว่า การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านเรื่องหรือข้อความแล้วสามารถทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ บอกสาระสำคัญของเรื่องและจุดมุ่งหมายของเรื่อง สามารถย่อเรื่องและตั้งชื่อเรื่อง รวมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล

นภวรรณ เกตุกำจร (2545 : 19) ได้สรุปความหมายของการอ่านจับใจความว่า การอ่านจับใจความ หมายถึง การทำความเข้าใจเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่าน เพื่อต้องการทราบว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญตรงไหนและหมายความว่าอย่างไร

จึงเห็นว่า การอ่านจับใจความส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ค้นหาสาระสำคัญ หรือประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

สมิธ (Smith. 1999 : 87) กล่าวว่า การอ่านจับใจความจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อ ผู้อ่านได้เรียนรู้ถึงใจความหลักของสิ่งที่อ่านและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่อ่าน การคาดเดา การทำนาย สิ่งที่จะเกิดล่วงหน้าการตรวจสอบในสิ่งที่อ่าน

ทิฟฟานี และคาร์เรลล์ (Tiffany and Carrell. 1977 : 87) กล่าวเกี่ยวกับการอ่านจับใจความว่า เป็นการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับประโยคหรือข้อความ และรวมถึง การเข้าใจในด้านการเรียบเรียงข้อความหรือ โครงสร้างของการเขียนจากความหมายต่างๆ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง ที่อ่านแล้วเข้าใจความหมาย สามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านและตอบคำถามได้ว่า ข้อความนั้น กล่าวถึงเรื่องอะไร ซึ่งระดับของความเข้าใจนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายระดับ ได้แก่ การบอกรายละเอียด การแปลความ การตีความ การสรุปความ และการประเมินค่า การอ่านจับใจความเป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจในเนื้อเรื่อง และเข้าใจจุดมุ่งหมาย และสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง และผู้เขียนต้องการแสดงความคิดเห็นอะไรต่อผู้อ่าน ตลอดจนวินิจฉัยคุณค่าที่ตนอ่านได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการคิดและประสบการณ์ที่ผู้อ่านมีอยู่ เพื่อใช้ในการคาดเดาความหมายจากเนื้อเรื่องที่อ่าน (บุปผา ส่วนเล็ก. 2540 : ไม่มีเลขหน้า ; ทิศนา แคมมณี. 2544 : 101 และนภเนตร ธรรมบวร. 2549 : 177)

พาร์โด (Pardo. 2004 : Web Site) และแอนเดอร์สัน (Anderson. 1984 : Web Site) กล่าวโดยสรุปว่า การอ่านจับใจความเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านจะต้องสร้างความคิด รวบรวมจากบทอ่านนั้น ๆ โดยใช้ความรู้เดิมเพื่อให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ขึ้น เพื่อใช้ในการตีความ จากบทอ่าน จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอ่านจับใจความนั้น เป็นกระบวนการในการทำความเข้าใจในเนื้อเรื่อง และสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านให้ได้ถูกต้อง โดยในการทำความเข้าใจนี้ ต้องอาศัยกระบวนการคิดผนวกเข้ากับความรู้เดิมเพื่อให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ขึ้น เราจึงจะสามารถ หาสาระสำคัญของเรื่อง หรือจุดมุ่งหมายของผู้เขียนที่ต้องการแสดงให้ผู้อ่านเห็นได้ถูกต้อง

2. ความสำคัญของการอ่านจับใจความ

บุปผา ส่วนเล็ก (2540 : 20) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่ง การอ่านนั้น เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ ทั้งในชีวิตประจำวันและในการเรียน การอ่านเป็นปัจจัย สำคัญของการดำรงชีวิต ทั้งด้านเรื่องส่วนตัวและในหน้าที่การงาน จะเห็นได้ว่าในแต่ละวันเราใช้เวลาเพื่อการอ่านอยู่ตลอดเวลา ในการเรียนระดับอุดมศึกษาร้อยละ 80 ของกิจกรรมการเรียน

การสอนเกี่ยวข้องกับการอ่านทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับซุติมา สัจจานนท์ (2527 : 10) ที่กล่าวว่า บุคคลยิ่งอ่านมากเท่าไรก็จะยิ่งประสบความสำเร็จในการศึกษาหรือการทำงานมากขึ้นเท่านั้น ทักษะการอ่านนี้จะติดตัวนักเรียนและช่วยนักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง ตลอดเวลา ดังนั้น การอ่านจึงมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิตประจำวัน สุมาลี ธนวุฒิกิตวิรกุล (2541 : 13) กล่าวเสริมอีกว่า การอ่านเป็นกุญแจสำคัญในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะความรู้ในระดับสูง และสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง ช่วยให้เกิดความรู้มีประสบการณ์ก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์และความเจริญทางวิทยาการต่างๆ หากกล่าวโดยสรุปแล้ว อาจกล่าวได้ว่า การอ่านจับใจความนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะในการใช้ชีวิตประจำวันและการศึกษาเล่าเรียน ล้วนต้องมีการอ่านเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งสิ้น การอ่านนับเป็นกุญแจสำคัญในการแสวงหาความรู้ เสริมประสบการณ์ ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้นเราจึงควรฝึกฝนและให้ความสำคัญกับการอ่าน เพื่อให้เราสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

3. จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 6-7) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ นักเรียนอ่านและจับใจความสำคัญได้ เพื่อให้กิจกรรมการอ่านมีความหมาย
  2. เพื่อให้ผู้อ่านสามารถบอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านว่ามีสาระอะไรบ้าง โดยเล่าให้ทราบให้รายงานได้อย่างชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงจะแสดงว่าผู้อ่านมีความเข้าใจเรื่องที่อ่าน
  3. อ่านเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำ
  4. การฝึกการใช้สายตา การอ่านเพื่อความเข้าใจนิยมฝึกทักษะในการอ่าน และตอบคำถามได้ถูกต้องแม่นยำ
  5. อ่านเพื่อให้สรุปหรือย่อได้ว่าเรื่องที่อ่านนั้นเกี่ยวกับอะไร แม้จะไม่ละเอียด แต่สามารถบอกได้บ้างแม้จะไม่ครบบริบูรณ์ก็ตาม
  6. อ่านแล้วสามารถคาดการณ์ ทำนายว่าเรื่องที่อ่านนั้นจะลงเอยในรูปแบบใด
  7. อ่านเพื่อหาความจริงและแสดงข้อคิดเห็นประกอบได้
- นอกจากนี้ วรรณิ โสมประยูร (2544 : 128) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่า

1. สามารถอ่านได้เร็วและจับใจความได้ดี
2. สามารถเพิ่มพูนความชำนาญในการอ่าน และมีสมาธิในการอ่าน
3. สามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
4. สามารถนำเอาการอ่านไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินชีวิต

อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สามารถบอกประโยชน์ของการอ่านและรักการอ่านหนังสือ
6. สามารถส่งเสริมให้เด็กรู้จักหาความหมายของคำศัพท์ โดยใช้หนังสืออ้างอิง

จากพจนานุกรม หรือพทานุกรม

7. สามารถส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ในสิ่งแวดล้อมและสนใจปัญหา

และเหตุการณ์ประจำวันโดยการอ่าน

4. ความสามารถในการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความนั้นต้องอาศัยทักษะพื้นฐานหลายประการ เกี่ยวกับเรื่องนี้ มีผู้กล่าวถึงความสามารถในการอ่านจับใจความไว้ ดังนี้

มิลเลอร์ (Miller. 1990 : 1) กล่าวถึงความสามารถในการอ่านจับใจความ ซึ่งสรุปได้ 4 ประการดังนี้

1. ความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง (Literal or Factual Comprehension) ผู้อ่านสามารถบอกใจความสำคัญ รายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญ เรียงลำดับเหตุการณ์และปฏิบัติตามคำแนะนำได้
2. ความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็น (Interpretation or Inferential Comprehension) สามารถตอบคำถามโดยใช้การตีความ อ้างอิงหรือสรุปความ เข้าใจอารมณ์และจุดประสงค์ของผู้เขียนย่อความจากสิ่งที่อ่าน เข้าใจความที่เป็นเหตุเป็นผล สรุปใจความสำคัญได้
3. ความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Reading) เป็นความสามารถประเมินหรือตัดสินสิ่งที่อ่านด้วยเกณฑ์ที่ผู้อ่านกำหนดขึ้น ได้แก่ ความสามารถแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับการแสดงความคิดเห็น ประเมินสิ่งที่อ่าน เปรียบเทียบสิ่งที่อ่าน แปลความภาษาบอกถึงความโน้มเอียงของผู้เขียนได้
4. ความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้ (Creative Reading) เป็นความสามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

คาร์ และคณะ (Carr and Other. 1983 : 1-2) กล่าวว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความ คือ การตีความหมายจากเรื่องทีอ่านและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเรื่องทีอ่านกับความรู้เดิมของผู้อ่าน ซึ่งผู้อ่านจะใช้ความรู้เดิมในการตีความ (Interpretation) และตัดสินใจความนั้นอย่างมีเหตุมีผล และผู้อ่านใช้ความรู้เดิมในการตัดสินใจเลือกสิ่งทีผู้อ่านคิดว่าจำเป็นจะต้องเข้าใจ และเลือกความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกัน

ฟลัด (Flood. 1986 : 735) กล่าวว่า การอ่านจะเกิดความเข้าใจได้ เมื่อผู้อ่านนำประสบการณ์เดิมทีมีอยู่แล้วมาสัมพันธ์กับข้อเขียนทีอ่าน และได้เน้นอีกว่าความเข้าใจในการอ่านเนื้อหา (Text) นั้น จำเป็นที่ผู้สอนจะต้องเตรียมโครงสร้างข้อเขียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยโลโน (Lono. 1987 : 68) ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านจับใจความว่าเป็นเป้าหมายทีสำคัญที่สุดของการอ่าน ความเข้าใจในการอ่านจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้อ่านมีความสามารถในการรับรู้ข้อเท็จจริง รู้ใจความสำคัญของเรื่อง สามารถตีความหรือประเมินความคิดจากเรื่องทีอ่านได้จากคำกล่าวของนักการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าความสามารถในการอ่านจับใจความ เริ่มตั้งแต่การอ่านตามตัวอักษรหรือตามข้อเท็จจริงโดยอาศัยการแปลความ การตีความสรุปลงความเห็นประเมินหรือตัดสินสิ่งทีอ่าน ขยายความหมายและนัยของเรื่องทีให้ไกลไปจากสภาพข้อเท็จจริงได้

5. ระดับการคิดกับทักษะการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความ เป็นกระบวนการทีบุคคลสร้างความหมายต่อข้อความในเรื่องทีอ่านเป็นกระบวนการคิดทีซับซ้อน ขณะทีอ่านสมองจะทำงานโดยการนำประสบการณ์และความรู้เดิมผสมผสานกับข้อมูลในเรื่อง เพื่อสร้างความหมาย อันส่งผลต่อการจับใจความของเรื่องทีอ่านนอกจากกระบวนการคิดแล้ว ยังรวมถึงว่าบุคคลนั้น มีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างไรมีการเก็บสะสมข้อมูลจากความรู้ตามสัญชาตญาณหรือตามความเป็นจริงรวมทั้งความรู้สึกทีมีในชีวิตประจำวัน

รัตเดลล์ (Ruddell. 2002 : 109) ได้เสนอลำดับขั้น การคิดทีแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการอ่านจับใจความ และลักษณะคำถามทีใช้ถามเพื่อให้เกิดกระบวนการในการคิดดังนี้

1. ระดับข้อเท็จจริง (Factual Level) การคิดระดับนี้ประกอบด้วย การจำและการระลึกข้อมูลจากข้อความทีอ่านในเรื่องโดยตรง และไม่ต้องการกระบวนการคิดขั้นสูง คำถามทีถามจะเป็นการให้บอกเรื่องราวรายละเอียดของเรื่อง (Identifying Details)

2. ระดับการแปลความ (Interpretive Level) การคิดระดับนี้ประกอบด้วย การลงความเห็น (Inference) การจัดกระทำกับข้อมูลที่อ่าน เรื่องที่อ่านจะมีข้อมูลที่บอกเป็นนัย กระบวนการนี้อาจถือว่าการอ่านเรื่องราวมากกว่าที่มีให้

3. ระดับการประยุกต์ (Applicative Level) การคิดระดับนี้ประกอบด้วย การผสมผสานข้อมูลจากเรื่องที่อ่านกับความรู้และประสบการณ์เดิมที่บุคคลมีอยู่ เพื่อพัฒนา ความหมายจากการอ่านให้เป็นของตนเอง โดยจำเป็นต้องอาศัยการอ่านที่ไกลไปจากข้อความ ในเรื่อง (Reading Beyond the Lines)

4. ระดับการประมวลเรื่องราว (Transactive Level) การคิดระดับนี้ เป็นระดับ การคิดที่ก่อให้เกิดการใช้ข้อมูลจากเรื่องที่อ่าน ความรู้และประสบการณ์เดิมของบุคคล และการให้คุณค่าเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านจะได้รับการกระตุ้นเพื่อให้บอกลักษณะของสิ่งที่มิใน เรื่องที่อ่าน การคิดระดับนี้ถือได้ว่าเป็นการอ่านที่สอดคล้องไปกับตัวละครของเรื่อง การที่จะเข้าถึง การคิดระดับนี้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านแปลงเรื่องราวที่อ่านเป็นวิถีทางของตนเอง ซึ่งเป็นการตอบสนอง จากภายในต่อเรื่องที่อ่านคำถามที่ใช้ถามจะเป็นการให้คุณค่าเรื่องที่อ่าน (Valuing)

ในการอ่านจับใจความ ผู้อ่านนอกจากจะใช้ความคิดในระดับต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีการผสมผสานความคิดเข้ากับทักษะการจับใจความที่เฉพาะเจาะจง ดังนี้

1. การบอกรายละเอียด (Identifying Detail) ทักษะนี้ผู้อ่านจะต้องระลึกข้อมูล เฉพาะจากเรื่องที่อ่านให้ได้ ประกอบด้วย การจำหรือการอ่านแบบกวาดสายตา (Visual Scanning) เพื่อหาข้อมูลในการตอบคำถาม คำถามและคำสั่งส่วนมากจะทำให้เกิดการคิดระดับ ข้อเท็จจริง มากกว่าคำถามที่ทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องและใช้การคิดในระดับสูง

2. การลำดับเหตุการณ์ (Sequence of Events) ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับ การเรียงลำดับแนวคิด หรือเรื่องราวที่เกิดในเรื่อง ทักษะนี้จะต้องใช้การคิดในระดับข้อเท็จจริง และระดับแปลความเพื่อสรุปเรื่องราว

3. การบอกถึงเหตุและผล (Cause and Effect) ทักษะนี้ต้องมีการอธิบายถึง สาเหตุของเหตุการณ์ในเรื่องและผลที่ตามมา ถ้าข้อมูลของสาเหตุที่ปรากฏโดยตรงในเรื่อง การคิด ในระดับข้อเท็จจริงจะถูกนำมาใช้ในการระลึกข้อมูล เพื่อตอบคำถาม ถ้าถามด้วยคำว่า อะไร ทำไม และอย่างไร จะต้องใช้การคิดในระดับสูงทุกระดับ

4. การจับใจความสำคัญ (Main Idea) ทักษะนี้จะเน้นที่แนวคิดของเรื่องและ ต้องการการสังเคราะห์และแปลความจากข้อมูลในเรื่อง อาจจะใช้การคิดทุกระดับ ถ้าคำถาม มีพื้นฐานใจความสำคัญในประโยคของเรื่อง ผู้เรียนอาจจะระลึกความรู้ได้ง่ายในการตอบสนอง โดยใช้การคิดระดับข้อเท็จจริง ถ้าเป็นการคิดขั้นแปลความ จะต้องการคำถามที่ให้ผู้เรียน

ผสมผสานระหว่างเนื้อหาในเรื่อง และสังเคราะห์เนื้อหาที่สัมพันธ์กับความคิดหลักของเรื่อง โดยส่วนมากคำถามเพื่อให้ จับใจความสำคัญจะพัฒนาการคิดระดับการแปลความ การประยุกต์ และการประมวลเรื่องราว

5. การทำนายผล (Predicting Outcomes) การทำนายผล ต้องการการคิด ที่ผสมผสานระหว่างรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน ลักษณะเฉพาะของตัวละคร นัยของโครงเรื่อง เพื่อพัฒนาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นทันทีทันใด หรือเหตุการณ์ต่อไป ทักษะการจับใจความนี้ สามารถใช้พัฒนา การคิดระดับการแปลความ การประยุกต์และการประเมินเรื่องราว

6. การให้คุณค่า (Valuing) ประกอบด้วยการใช้เจตคติของบุคคลกับการให้คุณค่า ในการแปลความ แรงจูงใจ หรือลักษณะของตัวละคร หรือแม้กระทั่งแรงจูงใจของผู้เขียน ทักษะนี้ ผู้อ่านต้องใช้ทักษะการจับใจความอื่นๆ ตั้งแต่ทักษะการบอกรายละเอียดจนถึงการทำนายผล คำถามแบบการให้คุณค่านี้สามารถนำมาใช้พัฒนาการคิดระดับการแปลความ การประยุกต์ และการประมวลเรื่องราว

7. การแก้ปัญหา (Problem Solving) ทักษะนี้ประกอบด้วย การจัดกระทำและ แปลงข้อมูลเป็นทักษะที่ซับซ้อนและต้องนำทักษะการจับใจความอื่นๆ มาใช้ ตั้งแต่ทักษะ การบอกรายละเอียดทักษะการเรียงลำดับแนวคิด การให้คุณค่า และทำนายผล ทักษะการแก้ปัญหานี้ผู้เรียนจะต้องบอกถึงปัญหาที่แท้จริง มีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับตั้งสมมุติฐาน ทดสอบสมมุติฐานและค้นหาวิธีแก้ปัญหาแล้วนำมาอธิบายและหาข้อสรุป ทักษะการจับใจความนี้ สามารถสร้างการคิดระดับการแปลความ การประยุกต์และการประมวลเรื่องราวได้

การอ่านจับใจความดังที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เป็นการทำความเข้าใจในการอ่าน เรื่อง ซึ่งผู้อ่านต้องใช้กระบวนการคิดที่ซับซ้อน เพื่อระลึกข้อมูลที่บอกในเรื่องโดยตรง ทำความเข้าใจกับความรู้ที่บอกเป็นนัยในเรื่อง นำความรู้และประสบการณ์เดิมผสมผสานกับ ข้อมูลในเรื่องที่อ่านและให้คุณค่าเรื่องที่อ่าน ในการอ่านจับใจความนอกจากผู้อ่านจะใช้การคิด ในระดับต่างๆ แล้ว ผู้อ่านยังต้องผสมผสานการคิดเข้ากับทักษะการจับใจความ เพื่อพัฒนา ความเข้าใจที่เป็นของตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading – Thinking Activity)

การศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนอ่าน มีความสำคัญในด้านที่จะนำไปวางแผน การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติการอ่านของคนเรา การสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-thinking Activity) ที่พัฒนาโดย สตาฟเฟอร์ (Stauffer. 1969 : unpagged)

ซึ่งมีแนวความคิดว่า การอ่านคือกระบวนการคิดที่ต้องใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเข้ามาเชื่อมโยงกับความคิดของผู้เรียน การเชื่อมโยงนี้เริ่มด้วยการตั้งสมมติฐาน โดยใช้ความคิดของผู้อ่านเอง คาดเดาเนื้อหา จากนั้นจึงอ่านเพื่อหาข้อมูลและตรวจสอบการคาดเดากระบวนการเชื่อมโยงระหว่างความคิดของผู้อ่าน กับความคิดของผู้เขียนนี้ จะสิ้นสุดลงด้วยการสรุปว่า ผู้อ่านคาดเดาถูกหรือไม่

วิธีการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-thinking Activity) มีแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนภาษาที่เป็นพื้นฐานมาจากแนวทฤษฎีการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Language Experience Approach) ดังนี้

1. เด็กคิดได้ จากประสบการณ์เพียงเล็กน้อยที่เด็กได้รับ และด้วยความสามารถทางภาษาที่ติดตัวมา เด็กสามารถแสดงความคิดเห็น หรือคาดเดาไปถึงสถานการณ์อื่นๆ ได้ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอด
2. เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีจุดมุ่งหมาย เด็กสามารถคาดเดา วางแผน ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ และจดจำได้
3. เด็กตรวจสอบได้ เด็กสามารถเรียนรู้จากสถานการณ์ จดรายละเอียด สร้างความสัมพันธ์ถามคำถาม ประมวลความคิด และสร้างแนวความคิดใหม่
4. เด็กใช้ประสบการณ์และความรู้ได้ เด็กระลึกถึงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง จดจำสาระที่เรียนไปแล้ว รู้จักแยกแยะและสร้างความสัมพันธ์
5. เด็กกล้ารับรองข้อเท็จจริง และอนุমানความได้ เด็กสามารถพิจารณาสถานการณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดพร้อมกันได้
6. เด็กตัดสินใจได้ เด็กสามารถแยกแยะเรื่องถูก-ผิด ความยุติธรรม-อยุติธรรม ใ้-ไม่ใช่ สำเร็จ-ไม่สำเร็จ
7. เด็กเกิดอารมณ์ร่วมได้ ถ้าเด็กรู้สึกมีส่วนร่วมในสถานการณ์หนึ่ง เด็กสามารถเกิดอารมณ์ตามสถานการณ์นั้นได้
8. เด็กมีความสนใจ เด็กจะพูดตรงๆ ว่า ชอบหรือไม่ชอบ ต้องการหรือไม่ต้องการ
9. เด็กเรียนรู้ได้ ไม่มีความแตกต่างในการเรียนรู้ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ นอกจากการอ้างถึงแรงจูงใจ และประสบการณ์
10. เด็กสามารถประยุกต์ได้ มีงานวิจัยแสดงว่าเมื่อเด็กสามารถเล่นสื่ออย่างหนึ่งได้ เขาก็สามารถประยุกต์วิธีการเล่นเข้ากับสื่ออย่างอื่นได้

11. เด็กเข้าใจได้ ความเข้าใจของเด็กขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่มาจากความต้องการจากประสบการณ์เดิม จากความรู้สึกมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการทำกิจกรรม เช่น กำหนดวัตถุประสงค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ การประเมินผลการกระทำ

จากแนวคิดดังกล่าวเป็นที่มาของวิธีการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-thinking Activity) ที่มุ่งฝึกกระบวนการคิด และการใช้ภาษาตามธรรมชาติของการเรียนรู้ของเด็ก ฝึกการคาดเดาเนื้อหาล่วงหน้า เพื่อเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ก่อนการอ่าน ฝึกการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการใช้ความคิดก่อนการอ่าน ขณะอ่าน และหลังการอ่าน ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ DR-TA โดย สตาฟเฟอร์ (Stauffer. 1969 : unpagged)

1. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่าน โดย

1.1 ใช้ตัวชี้แนะต่างๆ เช่น ชื่อเรื่อง รูปภาพ แผนที่ กราฟ

1.2 ใช้ประเภทของสื่อเพื่อคาดเดาเนื้อหา

1.3 กำหนดวัตถุประสงค์โดยใช้ประสบการณ์ ความสามารถ ความสนใจ

และความต้องการของกลุ่ม

2. ขั้นแนะนำอัตราเร็วในการอ่านที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และสื่อ

2.1 อ่านคร่าวๆ (Skimming) อ่านโดยกวาดสายตารวดเร็ว

2.2 อ่านข้าม (Scanning) อ่านเฉพาะส่วนอย่างละเอียด

2.3 อ่านเพื่อศึกษา (Study) อ่านซ้ำเพื่อพิจารณาเนื้อหา

3. ขั้นสังเกตการ

3.1 สังเกตการใช้อัตราเร็วในการอ่าน

3.2 สังเกตการขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ การสรุปแนวคิดรวบยอด การอ่านซ้ำ (อ่านในใจ หรืออ่านออกเสียง)

3.3 เมื่อนักเรียนมีข้อสงสัยเรื่องความหมายของคำศัพท์ ครูควรให้ความช่วยเหลือทันทีโดยแนะนำให้นักเรียนใช้ตัวชี้แนะ

4. ขั้นพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน

4.1 ตรวจสอบวัตถุประสงค์

4.2 ยืนยันหรือแก้ไขวัตถุประสงค์

4.3 นักเรียนอาจต้องการแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

4.4 พัฒนาแนวความคิดรวบยอด

5. ขั้นกิจกรรมเสริม เช่น อภิปราย แบบฝึกหัดอ่านเพิ่มเติม เรียนเพิ่ม ฝึกเขียน เพื่อเสริมทักษะทางการอ่านในเรื่องต่อไปนี้

- 5.1 การคาดเดา
- 5.2 การสรุปข้อมูลโดยใช้ภาษาของตนเอง
- 5.3 ความมีเหตุผล โดยการอนุมานความ และการหาข้อมูลสนับสนุน
- 5.4 การหาความหมายของคำศัพท์ โดยการใช้รูปภาพ บริบทของภาษา

โครงสร้างทางภาษา และพจนานุกรม

ต่อมา เทอร์นีย์ จอห์น และเอเน็ต (Tierney, John and Ernet. 1995 : unpagged) ได้ปรับปรุงวิธี การสอนแบบ DR-TA (Directed Reading-thinking Activity) ขึ้นใหม่ โดยแบ่งขั้นตอนการสอนออกเป็น 2 ช่วงหลัก ดังนี้ช่วงที่ 1 กระบวนการอ่านและคิด (Directing the Reading-thinking Process)

ขั้นที่ 1 การคาดเดา

ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูรูปภาพ แล้วให้นักเรียนคาดเดาเนื้อหาของเรื่องที่กำลังจะอ่านนั้นจะเป็นอย่างไร เกี่ยวกับอะไร ครูพยายามกระตุ้นด้วยคำถามให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคาดเดาเนื้อหาของเรื่อง

ขั้นที่ 2 การอ่าน

นักเรียนเริ่มอ่านเนื้อเรื่องในส่วนแรก (อ่านออกเสียง) โดยครูอ่านนำและนักเรียนอ่านตาม เพื่อให้นักเรียนได้ดูข้อความตามครูไปด้วยและได้อ่านทุกตัวอักษร และหลังจากอ่านเสร็จให้นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่ไม่รู้ความหมาย และครูอธิบายความหมายของคำศัพท์

ขั้นที่ 3 การแปลความหมาย

นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องแบบคร่าวๆ อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบการคาดเดา และในระหว่างที่นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องและแปลความหมายอยู่นั้น ให้ครูคอยสังเกตการณ์ทำงาน และให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ หากนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์ ครูแนะนำให้นักเรียนใช้วิธีต่อไปนี้

- ก. ดูรูปภาพอีกครั้ง
- ข. อ่านประโยคซ้ำอีกครั้ง
- ค. เปิดพจนานุกรม
- ง. ถามเพื่อนหรือครู

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบความเข้าใจ

นักเรียนปิดเรื่องที่อ่าน ครูเริ่มถามคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน โดยครูช่วยเขียนคำตอบที่เป็นประโยค และให้นักเรียนอ่านออกเสียงประโยค

ที่นักเรียนตอบ หากเนื้อเรื่องมีความยาวหลายย่อหน้า ให้ทำการแบ่งสอนทีละย่อหน้า โดยปฏิบัติตามขั้นที่ 1-4 ซ้ำอีก จนจบเนื้อเรื่องทั้งหมด

ช่วงที่ 2 การฝึกทักษะที่จำเป็น (Fundamental Skill Training) เป็นช่วงของการรวบรวมข้อมูลหลังจากการอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมด และทบทวนความเข้าใจในการอ่าน เพื่อเป็นการเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้ถูกต้อง และแม่นยำมากขึ้น จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

สรุปได้ว่า การสอนอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading – thinking Activity) ซึ่งเป็นวิธีการนำการสอนอ่านแบบ DR-TA มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญแก่นักเรียน โดยการสอนประกอบด้วย 2 ช่วง คือช่วงที่ 1 เป็นกระบวนการอ่านและการคิด แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ (1) การคาดเดา (2) การอ่านเนื้อเรื่อง (3) การแปลความหมาย (4) การตรวจสอบความเข้าใจ และในช่วงที่ 2 เป็นกระบวนการฝึกสรุปสาระสำคัญ โดยการสรุปสาระสำคัญของเนื้อเรื่องและทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้ถูกต้องและแม่นยำขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามเป้าหมายและจุดประสงค์ จำเป็นต้องมีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ความคาดหวังทั่วไป (เป้าหมาย) แผนการจัดการเรียนรู้ แต่และแผนควรพัฒนามาจากหน่วยการเรียนรู้ เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ ตามปกติมักจะใช้เนื้อหาเป็นส่วนนำ และอาจจะไม่กล่าวเฉพาะลงไปถึงประสบการณ์การเรียนรู้ที่จำเป็นในบทเรียนแต่ละวัน ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ จึงช่วยให้นักเรียนมีโอกาสประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้มากขึ้น การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ก็คล้ายกับการเขียนแผนที่ ที่แสดงทิศทางไปสู่จุดประสงค์ของการสอนถ้ากิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มจะหลงทางไป แผนการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้นักกลับมาสู่ทิศทางที่ต้องการได้

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ มีนักวิชาการกล่าวถึงความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

กรมวิชาการ (2546 ก : ข) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึงแผนซึ่งครูจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน โดยวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการใช้สื่อ

การเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ แผนการวัดผลประเมินผล โดยการวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา หรือหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ ที่กำหนดอันสอดคล้อง กับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549 : 58) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการเตรียมการสอนหรือการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ และจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียน การสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ จะให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใด (สติปัญญา/เจตคติ/ทักษะ) จะจัดกิจกรรม การเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการสอนหรือแหล่งเรียนรู้ใดและจะประเมินผลอย่างไร

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545 : 53) ให้ความหมายของแผนการจัด การเรียนรู้ (Lesson Plan) หมายถึง การเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ และเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาใด วิชาหนึ่ง ให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด แผนการจัดการเรียนรู้มีระดับ ได้แก่ ระดับหน่วยการเรียน (Unit Plan) และระดับบทเรียน (Lesson Plan)

รุจิร ภู่อสาร (2545 : 159) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่ กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องสามารถตอบคำถามได้ ดังนี้

1. ให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์อะไรบ้าง
2. จะเสริมสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอะไรบ้าง จึงจะทำให้นักเรียน บรรลุผลตามจุดประสงค์

3. ครูจะต้องมีบทบาทอย่างไรในการจัดกิจกรรม

4. จะใช้สื่อ/อุปกรณ์อะไรจึงจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์

5. ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดคุณสมบัติตามที่คาดหวังไว้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544 : 1) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับแนวการดำเนินการ และวิธีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีส่วนสำคัญประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรมสื่อการเรียน และการวัดและการประเมินผล

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) ให้ความหมายของแผนการการสอน หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอน

ในรายวิชาใด วิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครู พัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จะเริ่มต้นคล้ายกับการเขียน หน่วยการเรียนรู้ ปรียากร ผางแก้ว (2551 : 24) กล่าวว่า จะต้องคำนึงถึง วิธีการที่จะทำให้ นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเป็นไปตามทิศทางที่กำหนด ในแผนการจัดการเรียนรู้ และการเขียนจุดประสงค์อาจจะแตกต่างกันตามเนื้อหาและครูผู้สอน

2. ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ยุพิน จันทรพยัพ (2547 : 36) กล่าวว่า ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอน พื้นฐานในการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พิจารณาระยะเวลาทั้งหมดในการสอนว่าควรจะมีเวลาเท่าไร

ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาระยะเวลาของแต่ละวิชา หรือแต่ละหัวข้อของแต่ละวิชา

ขั้นตอนที่ 3 พิจารณาระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้ เพื่อให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ตามจุดประสงค์ และครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละหัวข้อ

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 ปรับหน่วยการเรียนรู้ ให้เป็นรายสัปดาห์หรือในการสอนแต่ละครั้ง

ความแตกต่างระหว่างหน่วยการเรียนรู้กับแผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ (Unit) คือ พิมพ์เขียวที่กล่าวถึงประสบการณ์การเรียนรู้ในหัวข้อ ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ รวมถึงการแนะนำเกี่ยวกับจุดประสงค์ วิธีการสอน และกระบวนการ วัตถุประสงค์

แผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan) เป็นการแสดงการจัดการเรียนการสอน ตามบทเรียนและประสบการณ์เรียนรู้เป็นรายสัปดาห์หรือรายวัน ซึ่งโดยปกติแล้วมักจะพัฒนา มาจากหน่วยการเรียนรู้

การพิจารณาระยะเวลาทั้งหมด (Determining the Total Available Time)

ระยะเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการสอน ควรจะมีการระบุไว้อย่างชัดเจนโดยการทำเป็น ตารางกำหนดเวลา ซึ่งจะต้องคำนึงถึง

1. วันหยุดของทางราชการ
2. การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา
3. การแข่งขันกีฬาทั้งในสถานศึกษาและชุมชน

4. วันประเพณีต่างๆ ทางศาสนาและชุมชน

5. วันหยุดพิเศษ

การพิจารณาระยะเวลาในแต่ละวิชา (Determining the Time for Each

Subject)

เกริก ท่วมกลาง (2551 : 32) แสดงทัศนะว่า การเขียนแผนจัดการเรียนรู้ ควรมี การตรวจสอบโดยตั้งคำถามต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นไปตามหลักสูตร และนโยบายของโรงเรียนหรือไม่
2. ถ้ารายละเอียดในหลักสูตรกำหนดจำเพาะลงไปแล้ว ได้มีการแสดงให้เห็น

ความสัมพันธ์ของรายละเอียดหรือไม่

3. มีเครื่องมือ อุปกรณ์ช่วยสอนหรือไม่ ทั้งด้านสื่ออุปกรณ์และเทคนิคต่างๆ

4. ทรัพยากรที่จำเป็นมีครบครันหรือไม่

5. ในการเลือกเนื้อหาเชื่อได้หรือไม่ว่าครอบคลุมสิ่งที่ต้องการครบครัน

มีความเหมาะสมระหว่างความรู้ ทักษะ แนวความคิดและค่านิยมหรือไม่

6. ประสบการณ์การเรียนรู้มีหลากหลาย และน่าสนใจหรือไม่

7. มีการเขียนจุดประสงค์ให้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและมีเพียงพอหรือไม่

8. มีโอกาสที่จะประเมินความสำเร็จของแผนการจัดการเรียนรู้

และความก้าวหน้าของผู้เรียนหรือไม่

9. แผนการจัดการเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจก่อนเริ่มเรียนและระหว่างเรียน

หรือไม่

10. แผนการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคน กลุ่มย่อยและนักเรียน

ทั้งหมดได้ปฏิบัติเหมาะสมหรือไม่

3. รายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ จำเป็นจะต้องทำความเข้าใจ ประเด็นต่าง ๆ ของการเขียนรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ (รุจิรั ภู่อสาระ. 2550 : 36-39)

3.1 การวางแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

เป็นการจัดโปรแกรมจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิชาใดวิชาหนึ่งไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น การวางแผนจึงต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ

เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าครูผู้สอนจะเคยมีประสบการณ์การสอนมานานหลายปีแล้วก็ตาม

ประโยชน์ที่ได้จากการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นั้น จะช่วยให้ครูรู้ว่าในแต่ละคาบ แต่ละสัปดาห์ ครูจะสอนวิชาอะไร เรื่องอะไร เหตุใดจึงต้องสอน จะใช้วิธีการสอนอย่างไร มีอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ครบถ้วน พอเพียงหรือไม่และช่วยให้รู้ว่า จะประเมินผลนักเรียนด้วยวิธีการใด เมื่อครูได้เตรียมการล่วงหน้าแล้วจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอนมากขึ้น การจัดประสบการณ์เรียนรู้ก็จะดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น ประหยัดเวลาทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาได้ตามเป้าหมาย

3.2 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์ การเรียนให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า เกริก ท่วมกลาง (2551 : 34)

3.2.1 จะให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์อะไรบ้าง

3.2.2 จะเสริมสร้างกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนอะไรบ้าง จึงจะทำให้ นักเรียนบรรลุผล ตามจุดประสงค์

3.2.3 ครูจะเสริมสร้างบทบาทอย่างไรในการจัดกิจกรรมตั้งแต่ครู เป็นศูนย์กลางจนถึงนักเรียนเป็นผู้จัดทำเอง

3.2.4 จะใช้สื่อ/อุปกรณ์อะไรจึงจะช่วยให้ นักเรียนบรรลุจุดประสงค์

3.2.5 จะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดคุณสมบัติตามที่คาดหวังไว้

3.3 ขั้นตอนการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

3.3.1 ทำความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งแนวความคิด ขอบเขตของกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำมาเป็นกรอบในการทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.3.2 เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้เป็นจุดประสงค์ ปลายทาง

1) จุดประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้

2) จุดประสงค์จากคำอธิบายรายวิชา

3.3.3 หัวข้อย่อย (จากคำอธิบายรายวิชาและหนังสืออ้างอิง)

1) หัวข้อย่อย (จากคำอธิบายรายวิชาและหนังสืออ้างอิง)

- 2) จำนวนคาบในแต่ละหัวข้อย่อย
- 3) สารสำคัญที่เน้นความคิดรวบยอด/หลักการ/ทักษะ/ลักษณะนิสัย
- 4) จุดประสงค์นำทางตามหัวข้อย่อย

3.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้

4. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง และหลาย ๆ วิธีการก่อนที่จะมีการใช้แผนควรจะมีการประเมินผู้เรียนเสียก่อน เพื่อให้เป็นข้อมูลในการเลือกวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อผู้เรียนจะได้ไปสู่พฤติกรรมที่คาดหวัง และควรมีรายละเอียดชัดเจนที่กล่าวถึงกิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ บทบาทของครู การใช้สื่อ การวัดผล จนผู้อ่านมองเห็นพฤติกรรมจริง ๆ ในห้องเรียนได้อย่างสมบูรณ์ จึงจะถือว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี และไม่จำเป็นต้องบันทึกการสอนอีกก็ได้เพราะแผนการสอนที่ชัดเจน ใช้แทนบันทึกการสอนได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 18) กล่าวถึงลักษณะของแผนการสอนที่ดีไว้ดังนี้

1. เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมในแผนการสอน
2. เป็นแผนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นหาคำตอบเอง หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากการเป็นผู้สอน หรือผู้บอกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถาม หรือปัญหาให้นักเรียนเป็นคนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง
3. เป็นแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และนำไปใช้ได้จริง
4. เป็นแบบแผนที่ส่งเสริมและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น

สิริพร ทิพย์คง (2545 : 123) กล่าวถึงลักษณะของแผนการสอนที่ดีว่า จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ดี ดังนั้น ผู้สอนจึงควรทราบถึงลักษณะของแผนการสอนที่ดีซึ่งมีดังนี้

1. สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวการสอน
2. นำไปใช้สอนได้จริงและมีประสิทธิภาพ
3. เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่กำหนด
4. มีความกระชับชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายเข้าใจได้ตรงกัน
5. มีรายละเอียดมากพอที่จะทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้สอนได้

6. ทุกหัวข้อในแผนการสอนมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน
7. เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการไปตามความมุ่งหมาย
8. เป็นแผนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบ มาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถาม หรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549 : 59) กล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน (ในการสอนเรื่องนั้น ๆ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติอะไร หรือด้านใด)
2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน และนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง (ระบุบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไร จึงจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล)
3. กำหนดสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน (จะใช้สื่อ อุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้อะไรช่วยบ้าง และจะใช้อย่างไร)
4. กำหนดวิธีวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน (จะใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลใด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้)
5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ (ในกรณีที่มีปัญหาเมื่อมีการนำไปใช้หรือไม่สามารถกำหนดการจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นได้ก็สามารถปรับเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้ โดยไม่กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้)
6. มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่
7. แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เขียนให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจและใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้
8. มีการบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบองค์รวมของเนื้อหาสาระความรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน
9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป

5. ข้อเสนอแนะในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

5.1 หลังจากจบแผนการจัดการเรียนรู้ ในแต่ละแผนแล้วควรมี “ข้อแก้ไข” หรือ “สิ่งที่น่าจะแก้ไข” ไว้ตอนท้ายของแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผน ทั้งนี้ เนื่องจากเมื่อครูสอนจบในแต่ละแผนแล้วครูสามารถบันทึกประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้นี้ โดยครูอาจเสนอให้เพิ่มเติมหรือลดส่วนใดส่วนหนึ่งสำหรับการสอนในครั้งต่อไป ปกติมักจะมีการเขียนเพิ่มเติมตามหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1.1 เพิ่มเติมเนื้อหาเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์
- 5.1.2 เพิ่มเติมเนื้อหาเพื่อซ่อมเสริม
- 5.1.3 ตัดเนื้อหาบางตอนที่ต้องใช้ความสามารถแตกต่างกัน
- 5.1.4 ใช้วิธีการสอนหลากหลาย
- 5.1.5 ใช้วิธีการประเมินผลหลากหลาย

5.2 ในหัวข้อ “การประเมินผลของครู” ที่อยู่ท้ายสุดของแผนการจัดการเรียนรู้ แต่ละแผนอาจจะใช้ในส่วนนี้เป็นส่วนที่เสนอข้อแก้ไข โดยเป็นความคิดเห็นในส่วนของครู ในการเขียนวิจารณ์ส่วนใหญ่มักจะเขียนในประเด็น ดังต่อไปนี้

- 5.2.1 ความเหมาะสมของการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนก่อนเรียน และขณะเรียน
- 5.2.2 ความต้องการส่งเสริมแรงในบางระดับชั้น
- 5.2.3 ความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์
- 5.2.4 อารมณ์ขณะสอน
- 5.2.5 ความสอดคล้องของประสบการณ์การเรียนรู้และการสอนตามวิธีการของครู

6. การทดสอบประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

การทดสอบประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินพฤติกรรม อย่างต่อเนื่องและการประเมินรวบยอดของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมนตรี แยมกลสิกร (2551 : 10) กล่าวว่า การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้ โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) ซึ่งการประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องคือประเมินผล ต่อเนื่องซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยหลาย ๆ พฤติกรรมเรียกว่า “กระบวนการ” (Process) ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม (รายงานของกลุ่ม) และรายงานบุคคล ได้แก่

งานที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนกำหนดไว้ และการประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (Terminal Behavior) คือ ประเมินผลลัพธ์ (Products) ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียนและการสอบไล่ ซึ่งผู้นำของแนวคิดนี้คือ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520 : 135) ได้พัฒนาแนวคิดการประเมินด้วยวิธีนี้ โดยกำหนดแนวคิดขึ้นเพื่อการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนและสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ยกเว้นบทเรียนแบบโปรแกรม เนื่องจากมีวิธีทดสอบประสิทธิภาพ โดยมีแนวคิดว่าคุณสมบัติของชุดการสอนจะ กำหนดเป็นเกณฑ์ ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เป็นร้อยละของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E1/E2 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ หลักการพื้นฐานที่มาของแนวคิดการหาประสิทธิภาพ ชุดการสอน (E1/E2)

มนตรี แยมกสิกร (2551 : 11-12) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงแนวคิดพื้นฐานที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ พัฒนาไว้ว่าประกอบด้วย

1. การสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างแข็งขันกระฉับกระเฉง (Active Participation) โดยมีความเชื่อว่า การที่ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติเข้ามามีส่วนร่วมทั้งกายและใจจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงด้วยตนเองในระหว่างการเรียนรู้ ซึ่งหากกระบวนการเรียนจากชุดการสอนสามารถทำให้ผู้เรียนนำทั้งการและใจมารวมในการเรียนรู้ได้ตลอด ก็น่าจะเชื่อได้ว่าผลการเรียนรู้ขั้นสุดท้ายก็น่าจะดีตามไปด้วย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการของทฤษฎี
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละเล็กทีละน้อย (Gradual Approximation) โดยการจัดเรียงลำดับเนื้อหาสาระจากง่ายไปหายาก จากสิ่งที่ซับซ้อนน้อยค่อย ๆ เพิ่มความซับซ้อนสะสมมากขึ้นตามลำดับ
3. การจัดประสบการณ์แห่งความสำเร็จ (Success Experience) เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน สร้างให้ผู้เรียนรู้สึกตระหนักในศักยภาพของตนเอง เพื่อให้เกิดความมั่นใจมีพลังใจในการที่จะพยายามเรียนรู้ต่อไปอย่างมีพลังและกระตือรือร้นมีชีวิตชีวา
4. การให้ข้อมูลย้อนกลับแบบทันที ทันใด (Immediate Feedback) เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับทราบผลของการกระทำที่ตนเองได้กระทำลงไประหว่างการเรียนรู้ว่า ผลของการกระทำดังกล่าวกระทำได้ออกต้องมีคุณภาพเพียงใด

มีจุดเด่น จุดอ่อน ตรงไหนบ้างซึ่งข้อมูลย้อนกลับจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับตัวเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่ทิศทางที่เป็นเป้าหมายของการเรียนรู้

โดยมีการทดสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2

(ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2520 : 135) ดังนี้

$$E1 = \frac{\left[\frac{\sum X}{N} \right]}{A} \times 100$$

เมื่อ E1 แทน ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนแบบทดสอบท้ายแผนของ
นักเรียนทุกคน (N คน)

N แทน จำนวนนักเรียน

A แทน คะแนนเต็มของคะแนนแบบทดสอบท้ายแผน

$$E2 = \frac{\left[\frac{\sum Y}{N} \right]}{B} \times 100$$

เมื่อ E2 แทน ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์การเรียนรู้

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบ
ของนักเรียนทุกคน (N คน)

N แทน จำนวนนักเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบ

กล่าวโดยสรุป แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ให้แนวทางการสอนแก่ผู้สอนอย่างชัดเจนทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล โดยเฉพาะแนวทางการจัดกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ได้คิด ได้แก้ปัญหา และได้เกิดทักษะกระบวนการและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวทางดังกล่าวใช้พัฒนาแผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading – Thinking Activity) ซึ่งได้เลือกการทดสอบประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องและการประเมินรวบยอดของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading – Thinking Activity) ในประเทศและต่างประเทศ

1. งานวิจัยในประเทศ

กอบกุล สกกุลแก้ว (2553 : 65) ได้การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูตึง จากการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-thinking Activity) ผลการวิจัยพบว่าความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูตึง หลังการสอนอ่านแบบ DR-TA อยู่ในเกณฑ์ระดับดี และความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูตึง หลังการสอนอ่านแบบ DR-TA สูงขึ้น

อุไรวรรณ สีชมพู (2542 : 67-68) ได้เปรียบเทียบความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ DR-TA กับการสอนตามคู่มือครู ใช้การคาดเดาเนื้อเรื่องของนักเรียนเปรียบเสมือนการตั้งคำถาม แล้วให้นักเรียนหาคำตอบด้วยตนเอง ครูจะจัดเตรียมแบ่งเนื้อเรื่องให้เป็นตอนสั้นๆ เพื่อให้ นักเรียนได้ประเมินความเข้าใจของตนเองทีละขั้น ทำให้นักเรียนรู้ว่าการอ่านภาษาอังกฤษไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป จากผลการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนอ่านแบบ DR-TA มีความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อี-โคมี (El-Koumy. 2006 : unpagged) ได้ศึกษาผลจากการใช้วิธีสอนแบบ DR-TA ในการตอบคำถาม จากเรื่องที่อ่านและการสรุปใจความสำคัญกับนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประเทศอียิปต์ โดยจัดเตรียมการสอนออกเป็น 6 ชั้นดังนี้ (1) ครูเขียนชื่อเรื่องบนกระดานให้นักเรียนอ่านและถามนักเรียน (2) ครูให้นักเรียนคาดเดา เนื้อเรื่องจากชื่อเรื่อง (3) ครูเขียนการคาดเดาของนักเรียนบนกระดานและสนทนาเกี่ยวกับชื่อเรื่อง (4) ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและอภิปราย (5) ครูให้นักเรียนแก้ไขการคาดเดา (6) นักเรียนหาข้อความที่มาสสนับสนุนการคาดเดาของตนเอง ผลการทดลองพบว่า ความสามารถในการตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านและการสรุปใจความสำคัญ จากเรื่องที่อ่านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างกับกลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนโดยวิธีปกติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

แคตเทอร์ริน (Katherine A. 2003 : unpagged) ศึกษาผลการใช้วิธีสอน 3 วิธี ได้แก่ DR-TA K-W-L และ PW ในการสอนอ่านจับใจความ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 2 จำนวน 31 คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ใช้วิธีสอนแบบ DR-TA กลุ่มที่ 2 ใช้วิธีสอนแบบ K-W-L กลุ่มที่ 3 ใช้วิธีสอนแบบ PW และกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลองพบว่านักเรียน ในกลุ่มที่ 1-3 มีความเข้าใจในการอ่านจับใจความสูงกว่านักเรียนในกลุ่มที่ 4 ที่เป็นกลุ่มควบคุม

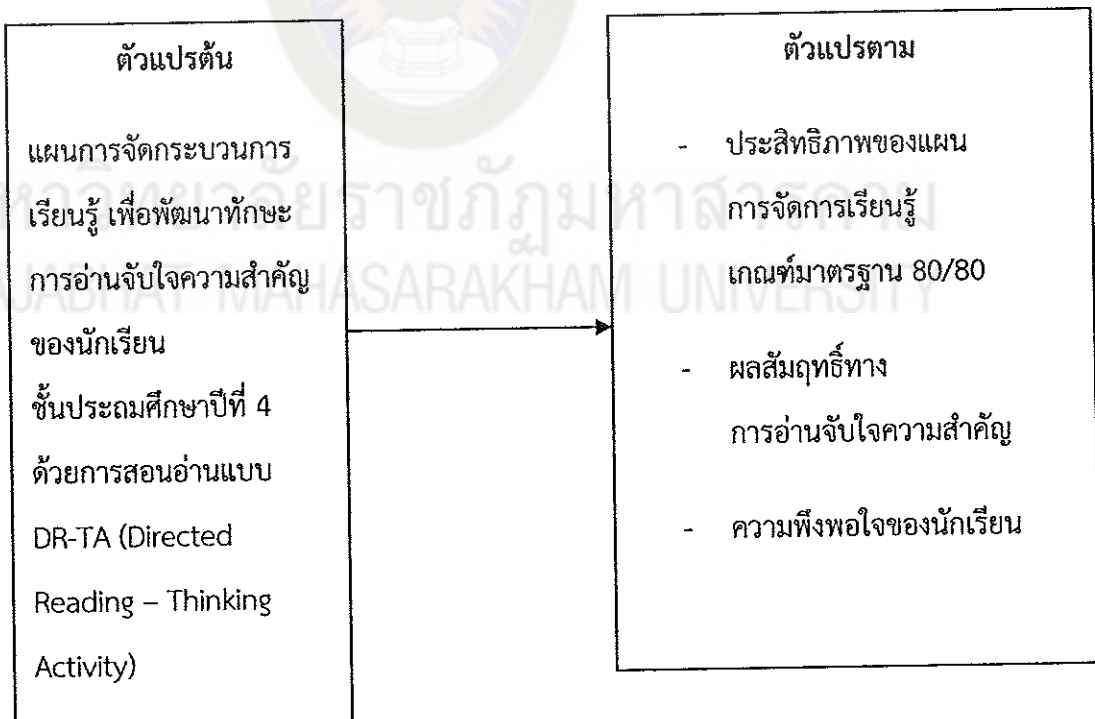
โคนนี่ (Connie. 1999 : 1300) ได้ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการสอน อ่านจับใจความโดยใช้วิธี DR-TA ในระดับประถม โดยครูจะให้การชี้แนะขณะที่นักเรียนอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 2 จำนวน 20 คน ผลการทดลองพบว่า บทความที่ใช้สอนอ่าน ประกอบกับบทบาทของครูและการตอบสนองของนักเรียน มีผลต่อการอ่านจับใจความ

วิทเทอร์สปูน (Witherspoon. 1996 : 625) ศึกษาผลของการใช้กลวิธี 4 แบบ คือ วิธีโคลซ (Cloze) แผนภูมิความหมาย (Semantic Mapping) K-W-L และแบบ DR-TA ที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่าน ผลการทดลองปรากฏว่า กลวิธีทั้ง 4 แบบ ส่งผลดีต่อความเข้าใจ ในการอ่าน นักเรียนที่ได้รับการสอนจากทั้ง 4 วิธี ได้รับความรู้และความเข้าใจในการอ่านมากกว่า กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้ใช้การสอน 4 แบบนี้

บาร์รอน (Barron. 1990 : website) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการคิด และทัศนคติ ที่มีต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 3 จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการสอนแบบ DR-TA วันละ 30 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ได้ทดสอบก่อนและหลังสอนและจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดสูงขึ้นและทัศนคติต่อการอ่านเพิ่มมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัย พบว่า การพัฒนาแผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading – Thinking Activity) นั้นต้องดำเนินการใน 2 ช่วงหลัก ช่วงที่ 1 กระบวนการอ่านและคิด (Directing the Reading-thinking Process) มีขั้นตอน 4 ขั้น คือขั้นที่ 1 การคาดเดา ขั้นที่ 2 การอ่าน ขั้นที่ 3 การแปลความหมาย ขั้นที่ 4 การตรวจสอบความเข้าใจ และช่วงที่ 2 การฝึกสรุปสาระสำคัญ (Fundamental Skill Training) สำหรับการประเมินผลจะประเมิน 2 ด้านคือ ด้านประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการหาค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และด้านผลลัพธ์ของผู้เรียนคือการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญ และการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading – thinking Activity) สรุปได้ดังกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย